

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 68 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 68 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3803>

HİNT EDEBİYATINDA ROMANTİZM: ÇHĀYĀVĀD AKIMI(1918-1938) ROMANTICISM IN INDIAN LITERATURE: CHHĀYĀVĀD MOVEMENT(1918-1938)

Gökhan AKMAZ*
Somya KUMARİ**

Öz

18. yüzyılda, Avrupa'da, Klasisizmin katı kurallarına karşı bir tepki olarak ortaya çıkan Romantizm akımı, Hindistan'da güçlü bir karşılık bulmuştur. Çhāyāvād adı verilen bu dönemde özgürlük isteği ve duygular katı kurallara üstün gelmiştir. Bu dönemin en beğenilen ve en ünlü eserleri 1918-1938 yılları arasında ortaya konulmuştur. Bu dönemde bağımsızlık, özgürlük, sevgi, ruhun çektiği acılar gibi duyguların yanı sıra kadınların yaşadığı zorluklar ve ülkenin içinde bulunduğu durum ele alınmıştır. Çhāyāvād dönemi, Hint toplumunun milli mücadelesini, sorunlarını ve duygularını yansıtmaları bakımından, edebi, tarihi ve kültürel açıdan son derece önemli bir yere sahiptir. Bu dönem yazınları gerek yazım tarzları gerek bakış açıları itibarıyla diğer dönemlerden ayrılmaktadırlar. Öte yandan bu dönem, üretilen eserlerin duygulara hitap etmesi ve serbest nazım tarzının kullanılması gibi özellikler itibarıyla Hint Edebiyatında ayrı bir çağ olarak adlandırılmıştır. Bu dönemin en ünlü şairleri Caysaṅkar Prasād, Sūryakānt Tripāthī 'Nirālā', Mahādevi Vermā ve Sumitrānaḍaṅ Paṅt' tır. Bu dört şair "Çhāyāvād'ın Dört Sütünü" adıyla ön plana çıkmışlardır.

Çhāyāvād akımı, gerek tarihi gerekse de edebi açıdan çok önemlidir. Tarihi açıdan önemi, Hindistan'ın İngiliz sömürüsüne karşı duruşunu yansıtmaları iken edebi açıdan önemi ise ilk defa duyguları merkeze almış olmasıdır. Bu çalışma Çhāyāvād akımına genel bir bakış sağlamayı ve bu sayede Romantizmin Modern Hint edebiyatındaki yansımalarını ortaya çıkarmayı amaç edinmiştir. Daha önce Türkiye'de, Modern Hint Edebiyatında Romantizm akımı ile ilgili bir çalışma yapılmamış olması bu çalışmayı edebiyat okurları açısından faydalı kılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çhāyāvād, Romantizm, Klasisizm, Edebiyat, Modern Hint Edebiyatı.

Abstract

The movement of Romanticism, which emerged in Europe in the 18th century as a reaction to the strict rules of Classicism, found a strong response in India. In this period called Çhāyāvād, desire for freedom and emotions prevailed against strict rules. The most admired and famous works of this period were put forward between 1918-1938. In this period, feelings such as independence, freedom, love, the sufferings of the soul, as well as the difficulties faced by women and the country's situation were discussed. The Chhāyāvād period has a very important place in literary, historical and cultural terms as it was reflecting the national struggle, problems and emotions of Indian society. The writings of this period differ from other periods in terms of their writing styles and perspectives. On the other hand this period was named as a separate period in Indian Literature in terms of features such as appealing to emotions and the use of free verse. The most famous poets of this period are Jayshaṅkar Prasād, Sūryakānt Tripāthī 'Nirālā', Mahādevi Vermā and Sumitrānaḍaṅ Paṅt'. These four poets came to the forefront with the name 'Four Pillars of Chhāyāvād'.

The Chhāyāvād movement is very important in both historical and literary terms. Its historical significance reflects India's stance against British exploitation, while its literary significance is the centralization of emotions for the first time. This study aims to provide an overview of the Chhāyāvād movement. From the point of view, it aims to reveal the reflections of Romanticism in Modern Hindi Literature. As, Romantic movement in Modern Hindi Literature not studied before in Turkey, this study will be useful for literature readers.

Keywords: Chhāyāvād, Romanticism, Classicism, Literature, Modern Indian Literature.

* Dr. Gökhan Akmaz, e-mail: gokhanakmaz@hotmail.com.

**Hyderabad Central University, School of Humanities, Hindi Department, M.A. Student. e-mail: soumyajha15@gmail.com

GİRİŞ

Duyguların ve hayal gücünün ön planda olduğu Romantizm akımı, aklın ve rasyonel bilginin temel değer olarak ele alındığı Aydınlanmacı Klasisizm akımına bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Klasisizm akımının temsilcileri hayatın her alanını belirli kalıplara sıkıştırarak anlamak uğraşında olmuşlardır. Aydınlanmacı ve ilerlemeci akıl alanı, doğayı ve insanı belirli kategorilere ayırarak incelemektedir. Temeli Antik Yunan'ın eril kategorik düzenine dayanan Klasisizmde, duygulara-erosa karşı akıl-logos ön plandadır. Beden güzelliği, çekicilik, erotik duygular, haz, cinsellik gibi duygular ve nitelikler Apollonik eril düzenin dışladığı, kötülediği ve kaçındığı niteliklerdir. Bunun yanı sıra, Apollonik güzellik algısı güzellikten kaçtığı gibi çirkinlikten de kaçır. Yaşlanma, çürüme, doğum, sıvılar, bedensel hazlar, bedensel bozukluklar, olumlu veya olumsuz duygular, vb. tüm bu özellikler Apollonizmin kaçtığı unsurlardır. Apollonik idealizmde beden duygulardan, hazlardan, sıvılardan vs. arındırılmış olmalı ve tek hedefi ilerleme olmalıdır. Apollonik idealde olduğu gibi Klasisizm akımında da duygulardan, ruhsal ve bedensel hazlardan ziyade mantığa ve sağduyuya önem verilir.

Bu durum edebiyatta ve sanatta da karşılık bulmuştur. Klasisizm temsilcileri, "sanat sanat içindir" sloganından ilham almışlardır. Buna göre akla uygun, rasyonel, sınırlı, uyumlu, dengeli, ölçülü ve güzel olan, klasik edebiyat ve sanat alanına uygun olmalıdır. Bunların dışında kalan, duyguların ve hayal gücünün ürünü olan ise klasikler tarafından kabul görmemiş ve yok sayılmıştır. 18. yüzyıl Aydınlanma Hareketi, aklın kurucu ilke olarak benimsendiği ve insan yaşamının aklın kurallarına göre şekillendirildiği dönemdir. Bu dönemde Klasisizm de temellerini Aydınlanma Hareketinin ve Rönesans'ın aristokratik yaşam felsefesinden alır. Buna göre tıpkı Aydınlanma Hareketi gibi Klasisizm de 17. yüzyılda Fransa'da filizlenmeye başlayıp 18. yüzyılda doruğa ulaşmıştır. Klasik edebiyat ve sanat eserlerinde, konu ve duygulardan ziyade konunun işleniş ve kurallar ön plana çıkmaktadır. Bu eserlerde kullanılan dil ve üslup aristokrasinin dili ve üslubudur. Duygu ve hayal gücünden ziyade mantık ve ahenk ön plana çıkmaktadır.

Edebiyatta ve sanatta Romantizm akımının ortaya çıkması ve kabul görmesi de Aydınlanma Hareketinin ve bu hareketin ürünü olan Klasisizmin bu katı, duygusuz ve sınırlı kurallarıdır. Romantizm akımı, bu kuralların karşısına, duyguların ve hayal gücünün ürünleriyle çıkmıştır. Türkçede "Coşkuculuk" veya "Coşumculuk" olarak karşılık bulan Romantizmde; tabiat, aşk, sevgi, hüznün, milli ve dini duygular ön plandadır. Romantizm, Türk Edebiyatında da kendisini göstermiştir. Ancak Türk Edebiyatında Romantizm temsilcileri "sanat sanat içindir" anlayışından ziyade "sanat toplum içindir" anlayışını benimsemişlerdir.

Klasisizm ile Romantizm Arasındaki Farklar	
Klasisizm	Romantizm
Sanat, sanat içindir	Sanat toplum içindir
Aklın ve sağduyu	Duygular ve hayaller
Mantık	Coşku ve hisler
Üslupçuluk	Serbest nazım
Kuralcılık	Kuralcılığa karşı özgürlük
Roman ve hikâye gelişmemiştir	Roman ve hikâye gelişmiştir
Din duygusuna önem verilmemiştir	Dini duygular ve vatan sevgisi önemlidir
Tragedya, komediya	Drama

Tablo 2: Klasisizm ile Romantizm Arasındaki Farklar

Hint Edebiyatında Romantizm: Çhâyāvād Akımı

Hint Edebiyatında Romantizm akımı 20. yüzyılda etkisini gösterir. 1918-1938 yılları arasındaki yirmi yıllık dönem Hint Edebiyatında Romantizm akımına benzer niteliklere sahip eserlerin ortaya çıktığı dönemdir. Bu dönem Hint Edebiyatında "Çhâyāvād Yug-Çhâyāvād Dönemi" diye de bilinir. Bu dönemdeki ünlü edebiyatçılar Çhâyāvād okulunun mensuplarıdır. Cayşaṅkar Prasād, Sūryakānt Tripāthī 'Nirālā', Mahādevi Vermā ve Sumitrānaṅdan Paṅt bu dönemin en önemli dört şairidir. Bu dört büyük şair

“Çhāyāvād’ın Dört Sütunu” olarak adlandırılırlar. Şair Rāmdhārī Singh ‘Dinkar’ bu dönemin bir diğer büyük şahsiyettir. Dinkar, şiir türünün yanı sıra diğer türlerde de eserler vermiştir. Hindî şiirinde Romantizm akımının delikanlılık çağı olarak nitelendirilen bu dönem, İngiliz yönetimine karşı bağımsızlık duygularının depreştiği bir dönemdir. Svāmī Dayānand, Rāmkrishṇa Paramhans, Svāmī Vivekānand, Mohandās Karamçand Gāndhī, Rabīndranāth Tagore ve Şrī Arvind (Aurobindo) gibi hümanizmi benimsemişlerdir. Hindistan tarihi açısından büyük öneme sahip olan bu kişilerin düşüncelerinin Çhāyāvād dönemini derinden etkilediği görülmektedir.

Çhāyāvād akımı başlarda dönemin eleştirilenleri, realist şairleri ve yazarları tarafından tuhaf ve yabancı olarak görülüp, alaycı bir şekilde ağır eleştirilere maruz kalıp dışlanırken; öte yandan güçlenerek ön plana çıkabilmesinin en önemli sebebi eserlerin nitelikleri ve toplumsal çıkarlar olmuştur. Birçok şair ve yazar bu dönemde İngiliz sömürmesine (British Rāc-Britanya Hindistan’ı) karşı olan öfkelerini ve özgürlük arzularını şiirlerle ve edebiyatın diğer türleriyle açığa vurmuşlardır. Halkın, İngiliz sömürmesine karşı başlayan ve giderek büyüyen öfkeleri ulusal uyanışın ilk günlerinden başlayarak bu dönemde doruğa ulaşırken Mahātma Gāndhī ise İngiliz yönetiminin işbirliği tekliflerini reddeden karşı duruşuyla ön plana çıkmıştır. Tüm bunların bir sonucu olarak Çhāyāvād okulunun temsilcileri Hint kültürünün renkli unsurlarını vatanseverlikle yoğurarak halkı özgürlük mücadelesine katılmaya çağırılmışlardır.

Çhāyāvād adı Singh’e göre 1920lerde, o zaman büyük öneme sahip olan dergiler yoluyla popüler olmaya başlamıştır: “Mukūṭdhar Pāṇḍey 1920 yılının Temmuz, Eylül, Kasım ve Aralık aylarında Cabalpur’da Şrīṣārdā adlı dergide “Hindî Dilinde Çhāyāvād” başlıklı dört makale yayınlamıştır” (Singh, 2015, 11). Bunlar arasında en önemlisi ikinci sırada yayınlanan “Çhāyāvād Nedir?” başlıklı makaledir. Aynı derginin 1921 baskısında Suşil Kumār’ın “Hindî Dilinde Çhāyāvād” başlıklı makalesi Hindî dilinde Çhāyāvād akımını incelemektedir. Şukla’ya göre ise bu kelimeyi iki ayrı bağlamda ele almamız gerekmektedir: Birincisi mistisizm; ikincisi ise geniş edebi bir kavram olarak düşünmeliyiz (Şukla, 2018, 439). Çaturvedī ise Çhāyāvād’ın; bilinçli bir yeniden doğuşun ve tüm insanlığı farklı yönleriyle zenginleştiren soyut ve geniş bir formu olan şakti şiiridir der (Çaturvedī, R. 2003, s. 154).

Zaman içerisinde mistisizm ve romantizm gibi kavramlar Çhāyāvād açısından popüler olmaya başladılar. Sonrasında ise ..... (Rahasyavād) Mistisizm için; ..... (Svaçchāṇḍatāvād) ve ..... (Çhāyāvād) ise Romantizm için kullanılmaya başlandılar. Zaman içerisinde şairler Çhāyāvād kelimesini ve onun özelliklerini tanımlamaya çalıştılar. Çhāyāvād kelimesi, çhāya: gölge, yansıma+vād: akım anlamlarına gelen çhāyāvād: gölgecilik (Çaturvedī, M.T., 1983, 22) olarak çevrilir. Mahāvīr Prasād Dvivedī Çhāyāvād’ı bir şeyin gölgesinin başka bir şeyin üzerine düşmesine benzeterek Çhāyāvād’ı alegori olarak yorumlarken, Rāmçandra Şukla Çhāyāvād’ı, “bilinmeyene karşı duyulan merak” (.....) olarak tanımlamıştır (Nagendra-Hardayāl, 2018, 574). Birçok kişi ise onu, Tagore’un yazını ve felsefesi ile ilintilendirdiler ve Çhāyāvād için “fantasmata-fantezi” terimini kullandılar. Çhāyāvād üzerine zaman içerisinde yapılan tüm bu tartışmalar ve fikir yürütmeler ve birbirinden farklı adlandırmalar esasında aynı nitelikleri tanımlamak üzerine odaklanmıştır. Suşil Kumār onu “anlaşılmayan”, Mukūṭdhar Pāṇḍey “tinsellik”, Dvivedī “mistik”, Şukla “tinsel görünüş”, Naṇḍadulāre Vācpeyī “somuta karşı soyut isyan ile ilgili olan tinsel gölgenin anlaşılması” olarak yorumladılar. Şukla bu konuyla ilgili şu yorumu yapar: “Çhāyāvād için belirli terimler bulmaya çalışırsak Çhāyāvād’ın Dört Sütunu olarak bilinen Prasād, Nirālā, Paṇṭ ve Vermā’nın belli başlı şiirlerini alarak tüm türler, biçimler, tarzlar ve çeşitler için yine “çhāyāvād” adını kullanırdık” (Şukla, 2016, 431-439). Şaṅkar ise Çhāyāvād’ın ortaya çıkışını şu şekilde yorumlar:

Çhāyāvād’ın, "Gandhi dönemi" ile eş zamanda, devrimci bir hareket olarak ortaya çıkan şiirsel, aynı zamanda kültürel bir reform olduğu tartışılmaktadır. O döneme kadar, kendini, şiirin yanı sıra nesir dili olarak kurmak isterken Dvivedī dönemine kadar süren sade bir "anlatı" haline getiren ve Khaḍī Bolī ile mücadele eden Rīti Kālīn Brac Bhāshāsı düşüşteydi. Bu sebeplerden ötürü Çhāyāvād, Dvivedī döneminin anlatımına, idealizmine ve ahlakına karşı geldi. Diğer nedenler arasında İngiliz liberalizminin yanı sıra Şridhar Pāṭhak ve Rāmnaresh Tripāṭhī gibi doğa aşığı ve milliyetçi şairler veren Bengālī şiirinin vurgusu yer alabilir. Şairlerden Paṇṭ ve Nirālā Vivekānanda’nın ve Arvind’in felsefesinden, Mahādevī biçimsel felsefeden, Prasād ise karşı saldırı felsefesinden etkilenirken, o dönem hüküm süren koşullara ek olarak Çhāyāvād’ın evrilmesine katkıda bulundular (Şaṅkar, 2018, 259-260).

Hint Edebiyatında Romantizm akımına karşılık gelen Çhāyāvād, 1920’lerde ve 1930’larda, özellikle şiirde romantizm ve mistisizm özelliklerine sahip olan bir trenddi. Kelimenin tam anlamıyla “gölge, yansıma, aynada bir görüntü” olarak tercüme edilen “çhāya”, yirminci yüzyılın başlarında Brac şiirinin yerini alan Khaḍī Bolī şiirine karşı bir isyan olarak ortaya çıktı. Romantizm akımının Klasisizm akımına karşı bir tepki olarak ortaya çıkması gibi, Çhāyāvād akımı da Dvivedī (1900-1918) akımının ruhsuz, duygusuz ve katı ahlakçı tavrına karşı bir tepki olarak ortaya çıktı (George, 1992, 153). Bu akımın temsilcileri eserlerinde duyguları, hayal gücünü, tabiatın güzelliklerini, dini duyguları, milli duyguları ve vatan sevgisini

işliyorlardı. Çhâyāvād akımının temsilcileri kendilerine *doğa kâşifleri, güzelliği ortaya çıkaranlar, özgürlük savaşçıları, yeni sosyal düzenin müjdecileri* diyorlardı. Bu şairler doğayı sadece kaba ve vahşi olarak görmediler, aksine doğayı ruhlarımızı bilgilendiren, dolduran maneviyat olarak gördüler (George, 1992, 155).

Mākhanlāl Çaturvedī'nin "*Kaidī Aur Kokilā*" (*Tutsak ve Guguk Kuşu*) ve "*Pushpa Kī Abhilāshā*" (*Bir Çiçeğin İstekleri*) bu tarz eserlere örnek olarak verilebilir. "*Kaidī Aur Kokilā*" adlı eserinde İngiliz sömürüsüne karşı savaşan bir kahramanın hikâyesi anlatılır. "*Pushpa Kī Abhilāshā*" adlı eserinde ise vatani için canını feda etmeye hazır olan cesur bir çiçeğin duyguları anlatılır. Çhâyāvād akımı gücünü kendi topraklarına ait özelliklerden almaktadır. Buna göre Vedik gelenekler, Ārya Samāc, Prārthanā Samāc, Svāmī Rāmākrişṇa Paramahaṅsa, Svāmī Vivekānaṅda, Svāmī Rāmātīrtha, Aurobindo ve Mahātmā Gāndhī'nin öğretileri modern bir bakış açısıyla yorumlanarak vatanseverlik ön plana çıkarılmıştır. Bu sayede İngiliz sömürüsüne karşı yürütülen özgürlük mücadelesine çok önemli bir destek sağlanmıştır. Öte yandan Hint toplumunun kendi sorunları da bu akımın etkisiyle ortaya konan eserlerde ele alınmıştır. Çhâyāvād akımı temel olarak; Bireysellik (Vaiyaktitā), Merak (Cigyāsā), Doğa (Prakriti), Kadın (Nāri), Ulusal Bağımsızlık (Rāshtrīy Svādhintā) ve Sanat (Kalā) üzerine yoğunlaşmıştır (Tripāthī, 2007, 128). Çhâyāvād dönemi şairleri ve yazarları bu konuların her birini detaylı bir şekilde incelemişlerdir. Buna göre:

Bireysellik: Çhâyāvād şairi, kendisinden önce kullanılmayan kişilerüstülüğün perdesini kaldırdı (Tripāthī, 2007, 128). Bu dönem şairleri "ben" ifadesini cesurca kullanmaktaydılar. Bu da daha önce yazılmamış olan otobiyografilerin gelişmesine olanak tanımıştır.

Merak: Çhâyāvād şairi her şeyi sorgulayarak yaşamın ve dünyanın bütün gizemlerini bilmek ister. Tanrı'nın varlığını dahi arayarak ufkun ötesini görmek ister. Merak, gayet doğal bir şekilde medeniyet gelişirken daha ileri gitme, sorgulama ve keşfetme arzusu ile bağlantılı olan, mistik yaklaşımla ilgilidir (Tripāthī, 2007, 128).

Doğa: Bağımsızlık hissi; bağımsızlık arzusu ve vatan sevgisiyle ilişkilidir. Vatan sevgisi ise vatanın doğası, dili ve kültürü ile ilişkilidir. İnsan doğası diyalektiktir. O, bir yandan doğa ile mücadele ederken bir yandan da onu sever: Ormanları yok ederken yerine tarım alanları yapar. Çhâyāvād akımına hâkim olan doğa sevgisinin ardında bu sebepler vardır (Tripāthī, 2007, 129).

Kadın: Çhâyāvād şairi kadını iki farklı şekilde ele alır. Birincisi onun fiziksel bedeni, ikincisi ise onun evrensel bedenidir. Buna göre birinci yani fiziksel formu eski zamanlardan beri erkeğin ilgisini çeken, onu cezbeden bedensel güzelliğidir. Bu formunda Çhâyāvād kadını tam anlamıyla anlaşılamayan bir biçimde hülyalı ve ilahi bir formda betimler. İkincisi ise Çhâyāvād'ın kurtulmak istediği kozmik formudur. Çhâyāvād akımında kadınlar, insani nezaket ile nitelendirilmişlerdir (Tripāthī, 2007, 129).

Ulusal Bağımsızlık: Çhâyāvād, emperyalizm karşıtı hümanist bir şiir akımıdır (Tripāthī, 2007, 130). Bu akımda, mutluluk, keder, sevinç, neşe, ıstırap gibi insani duygular yüceltilir ve milli duygular canlandırılır.

Sanat: Bir sanat dalı olarak edebiyatın, en güzel örneklerinden önemli bir kısmı romantizm döneminde verilmiştir. Modern Hint Edebiyatı da Çhâyāvād döneminde de gerek yazım tarzı gerekse de ele aldığı konular, karakterler, mekânlar ve duygular itibarıyla eşsiz örnekler ortaya konulmuştur. Ele alınan duygular ruha dokunan kelimelerle daha önceki dönemlerden farklı ve hassas bir biçimde yazılmıştır. Bu dönem eserlerinde kullanılan kelimelerin gerek yapısı gerekse de okunurken yarattığı müzikal ahenk bu dönemi farklı kılmaktadır.

Yukarıda da vurgulandığı gibi *Çhâyāvād'ın Dört Sütunu* olarak adlandırılan Prasād, Nirālā, Paṅt ve Vermā bu döneme damga vurmuş olan karakterlerdir. Aşk, özlem, ıstırap gibi duyguları çok iyi bir şekilde yansıttıkları eserlerinde Klasisizmin katı kurallarına şiddetle karşı çıkarlar. Bununla birlikte Çhâyāvād dönemi şairleri, şiir ölçüleri ve gramer kurallarından ziyade bu eserlerde vurgulanmak istenen anlama ve duygulara önem vermişlerdir. Serbest nazım ölçüsü bu dönemde ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Çhâyāvād akımı incelenirken *Çhâyāvād'ın Dört Sütunu* olarak adlandırılan bu şairlerin hayatlarını incelemek, onların eserlerini anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu düşünceyle aşağıda sırasıyla Prasād, Nirālā, Paṅt ve Vermā'nın hayatları ve eserleri hakkında bilgiler yer almaktadır.

Cayşankar Prasād (1889-1937), Çhâyāvād akımının en önemli temsilcisi olarak ön plana çıkarken *Kāmāyānī* adlı eseri ise bu akımın en önemli eseri olarak gösterilmektedir. Prasād, 1889 yılında Benares'te, Vaishya (tüccar) kastına mensup varlıklı bir ailede dünyaya geldi. Saṅskrit, İngilizce, Bengali, Urdu, Prakrit, Pālī dillerinde eğitim aldı. Ayrıca Gupta Dönemi Tarihi ve Buddhist felsefe alanlarında kendisini geliştirdi. Prasād'ın Çhâyāvād akımında önemli bir figür olarak ön plana çıkması 1920 sonrasında olmuştur. 1926 yılında yayınlanan "*Āṅśū*" (*Gözyaşı*) adlı uzun şiirinde, şairin eserlerine hâkim olan duygular ile birlikte ruh halinde ve tekniğindeki farklılıklar görülmektedir. 1935 yılında yazdığı "*Lahar*" (*Dalgalanmalar*) adlı eseri ise

serbest nazım türünde yazılmıştır. Daha sonra 1936 yılında yazdığı “Kāmāyānī” adlı eseri Prasād’ın en meşhur ve ayrıca Çhāyāvād akımının en ünlü eseri olarak bilinmektedir. Konusu Hintlilerin ilk kutsal kitabı olan Rigveda’ya dayanan bu eser epik tarzda ve şiir türünde yazılmıştır. Aşkın ve ulusal şiirlerin şairi olarak bilinen Prasād şiirin yanı sıra drama, roman ve öykü türlerinde de eserler yazmıştır. O, drama türünde Hint edebiyatında çok önemli bir yere sahiptir. Bu türde yazdığı eserlerinin çoğunda tarihi olaylara yer verse de bu eserler aynı zamanda didaktik ve yenilikçi unsurlar barındırmaktadırlar. Prasād’ın yazdığı oyunları diğer oyunlardan farklı kılan ise hem geçmişe hem de günümüze ait olmalarıdır. Prasād, roman ve hikâye türlerinde de birbirinden güzel eserler vermiştir. Sosyal içerikli romanlar ve kurgu tarzı hikâyeler yazmıştır. Yenilikçilik ve ilerleme taraftarı olan ve bunu eserlerine çok güzel bir biçimde yansıtan Prasād’ın roman tarzında yazdığı eserlerinde sosyal sorunları gerçekçi bir tarzda ele aldığı görülmektedir. Prasād’ın şiir, drama ve düzyazı türlerinin yanı sıra *Champu* veya *Champu Kāvya*¹ olarak adlandırılan edebi türünde de eserler yazmıştır. Aşağıda Prasād’ın *Himādri Tuṅg Śriṅg Se* şiirinden ve *Kāmāyānī* şiirinden yapılan alıntılar ve Türkçe karşılıkları yer almaktadır. Bu sayede Çhāyāvād döneminin en önemli isimleri arasında ilk sırada sayılan Prasād’ın yazım tarzı, kelimeleri kullanmaktaki ustalığı ve duyguları nasıl ele aldığı görülecektir. Bu iki şiirden ilki olan “*Himādri Tuṅg Śriṅg Se*” ulusal uyanışa çağrı niteliğindeki ikincisi “*Laccā*” ise şairin ve Çhāyāvād döneminin en ünlü eseri olan *Kāmāyānī* adlı şiirde yer alan bir bölümdür.

Himādri Tuṅg Śriṅg Se

.....
..... -
.....
..... I (Prasād, 2004, 96).

Karla Kaplı Yüksek Dağların Zirvesinden

Karla kaplı yüksek dağlarla
Kutsanmış, aydınlanmış ve parıldaayan
Kutsal anavatan,
Seni, özgürlüğün yanan arzusuna çağırıyor.

.....
..... !.....
..... -रजत -नग पगतल

समतल (Prasād, 2012, 44).

Utanc

*Ey kadın! Sen kadersin
Parıldaayan bir mücevher gibi.
Hayatın tüm güzelliklerini sunarak bana
Ak, hayatların üzerinde akan abıhayat kaynağı gibi.*

Prasād’ın yukarıda alıntılanan şiirlerinden ilki olan “*Himādri Tuṅg Śriṅg Se*” başlıklı şiirinde yazar vatanına kutsallık atfederek insanları doğrudan özgürlük mücadelesine çağırıyor. İkinci şiiri olan “*Laccā*” adlı şiirinde ise şairin Romantizm ile olan güçlü bağı hissedilmektedir.

Modern Hindî şiirine serbest şiir ölçüsünü getiren kişi olarak bilinen Sūryakānt Tripaṭhī (1896-1961), Çhāyāvād akımının en önemli şairleri arasında yerini almıştır. Onun ile birlikte Hindî dili, serbest ölçü ve kafiyesiz şiir ile tanışmıştır. Bu yeni tarz, vezin veya başka hiçbir kural ile sınırlandırılmamıştır. ‘Nirālā’, eserlerinde kullandığı takma adıdır ve genellikle bu şekilde anılır. 1896 yılında Beṅgāl-Medinipur’da doğmuştur (Garg, 1986, 638). Beṅgālî dilinin yanı sıra İngilizce ve Sanskrit dili üzerine özel eğitim almıştır. Evlendikten sonra karısı Manohara Devī’nin ısrarları üzerine Hindî dilini öğrenmiş ve bu dilde birbirinden güzel eserler ortaya koymuştur. Advaita Vedanta² felsefesine olan ilgisi eserlerinin kalitesinden anlaşılmaktadır. Ayrıca Beṅgālî edebiyatına hâkim olması, şairin edebiyat ile felsefeyi bir arada kullanmasına olanak sağlamıştır. Kendi kişiliğinde sahip olduğu bir felsefeci gibi düşünebilme ve bir mistik gibi derin bir inanca sahip olması sayesinde eserlerinde felsefeyi ve mistisizmi çok güzel bir şekilde kullanmıştır. Bu da Nirālā’nın eserlerini farklı ve üstün kılmıştır. Ancak her ne kadar mistisizme yakın olsa da ülkesinin gerçeklerinden uzak kalmamıştır. Hindistan’ın gerçek sorunlarının farkında olan Nirālā her

¹ Champu veya Champu Kāvya olarak bilinen bu tür, Hint Edebiyatında yer alan, düzyazı ve şiirin bir arada kullanılmasıyla elde edilen bir yazın türüdür.

² Advaita Vedanta felsefesinde Ātman ile Brahmanın birliğine işaret edilir. Ātman, Brahman’dan ayrı olan değil son safhada onunla birleşecek olandır.

zaman ezilenlerle beraber olmuştur. Onun en çok etkilendiği kişilerin başında Rāmkrishṇa Paramahaṅsa, Svāmī Vivekānaṅda ve Rabīndranāth Tagore gibi isimler gelmektedir.

Nirālā'nın, Hint edebiyatına getirdiği yeni serbest tarz birçok şair, yazar ve eleştirmen tarafından ağır bir biçimde eleştirilmiştir. Ancak bütün bu eleştiriler onu daha güçlü kılmış ve yenilikçi Çhāyāvād akımının en önemli karakterleri arasında önemli biri olarak anılmasını sağlamıştır. Doğaya düşkün olan şair, hayatı boyunca özgürlük, gerçeklik ve adalet için çalışmıştır. Köy hayatı, mevsimler ve çiçekler gibi basit şeyler üzerine büyüleyici şiirler yazmıştır. Nirālā, şiirlerinin yanı sıra düzyazı türünde de eserler vermiştir. Aşağıda, Nirālā'nın "Anāmikā" adlı eserinde yer alan "Toḍṭī Patthar" adlı şiir ve "Sandhyā Sundarī" adlı eserlerinden yapılan alıntılar, Türkçe karşılıkları ve açıklamaları yer almaktadır.

•••••

वह

;

पथ पर -

वह

(Nirālā, 1986, 71).

Taş Kırıcısı

O, taş kırıyordu;

Gördüm Onu Allāhābād yolunda-

O taş kırıyordu.

Bu şiirinde Nirālā Allāhābād yolu üzerinde gördüğü bir kadın işçinin yaşadığı zorlu koşulları anlatmaktadır. Allāhābād, o dönemlerde Hindistan'ın Uttar Pradeş eyaletinin hızla gelişmekte olan bir şehridir. Bu şiirinde Nirālā, göğe doğru yükselen binaların yapıldığı, insanların rahat ve mutlu bir hayat sürdüğü, gelişen, büyüyen ve bir cazibe merkezi haline gelen bu şehri farklı bir bakış açısıyla ele almaktadır. Burada şair, başkent yolu üzerinde gördüğü işçi kadının çektiği zorlukları vurgulayarak kültürü, şehirleşmeyi, yabancılaşmayı ironize etmektedir: Kültürün, rahat yaşantının hüküm sürdüğü başkent in arka sokaklarında yaşam mücadelesi veren bir kadın!

समय -

उत्तर

वह

I (Nirālā, 1975, 22).

Akşam Güzelliği

Akşamın alacakaranlığında

Bulutlarla dolu gökyüzünden, iniyor aşağı

O alacakaranlık güzelliği peri

Yavaş, yavaş, yavaş.

Bu şiirinde ise Nirālā, kişileştirme yoluyla alacakaranlığı, gökyüzünden yere inen bir periye benzetiyor. Eserin devamında periyi, gökyüzünden inen ve yorgun halkı kucağında bir sevgili misali gibi huzur içinde dinlendiren doğa anaya benzetmektedir. Yukarıda yer verilen şiirlerinde şairin, kelimeleri ve söz sanatlarını kullanmadaki ustalığının yanı sıra serbest nazım tarzını da ok iyi bir şekilde kullandığı görülmektedir.

Almora'nın Ozanı olarak adlandırılan Sumitrānaṅdan Paṅt (1900-1978), Çhāyāvād akımının bir diğer önemli şairidir. Paṅt, Uttarkhand eyaletine bağlı Almora bölgesinin Kauseni köyünde, orta sınıf bir brahman ailesinde doğmuştur. Annesi, Paṅt'ın doğumundan sonra vefat etmiştir. Eğitimini Benares'te, Queens Collegede almıştır. Burada incelediği Rabīndranāth Tagore, Sarocinī Nāyḍū ve İngiliz romantik şairleri çalışmalarına yön vermiştir. Sonrasında taşındığı Allāhābād'da yer alan Muir College'de eğitim hayatına devam eden Paṅt, İngiliz yönetimine karşı tutumu nedeniyle burada sadece iki yıl eğitim alabilmiştir. Muir College'den ayrıldıktan sonra kendi çalışmalarına yoğunlaşan Paṅt'ın ilk eseri olan "Pallav" adlı şiir koleksiyonu 1926 yılında yayınladı. Paṅt, bu eserle birlikte Hint edebiyatının önemli karakterleri arasında yer almayı başardı. Şairin en çok etkilendiği kişiler; Aurobindo, Mahatma Gandhi, Karl Marx, Rabīndranāth Tagore ve Sarocinī Nāyḍū olmuştur. Romantizm akımını çok güçlü bir şekilde temsil eden Paṅt ilerici, sosyalist ve hümanist şiirleriyle bilinir. Paṅt'ın eserlerinde kullandığı dil Prasād'ın da tercih ettiği Sanskritize edilmiş Hintçe idi ve O, Khaḍī Bolī lehçesini ustaca kullanmıştır. Paṅt şiir türünün yanı sıra, drama, roman, eleştiri gibi türlerde eserler yazmıştır. Aşağıda, Hindī dilinin Wordsworth'u olarak adlandırılan ve doğa üzerine yazdığı şiirleriyle ünlenen ve tüm sorunların çözümü için tek kaynağının doğa olduğunu düşünen Paṅt'ın *Chod Drumon Kī Mridu Chāyā* ve *Bhāratmātā Grāmvaṣinī* adlı eserlerinden yapılan alıntılar ve Türkçe karşılıkları yer almaktadır.

..... ,
..... ,
..... !..... -..... ?
..... इस जग ! (Pañt, 2005, 37).

Terkedilmiş Davulun Yumuşak Gölgesi

Ağaçların yumuşak gölgesini terk ederek,
Doğa ile olan bağlarımı koparıp, hayallerimden vazgeçerek,
Ey sevgili! Gözlerimi, saçlarındaki örgülere nasıl odaklarım?
Bu andan itibaren dünyayı unutarak!

Doğaya ve vatanına olan sevgisiyle ön plana çıkan şair, bu eserinde doğayı ve doğanın güzelliğini sevdiği kızıdan bile ön planda tutmaktadır. Pañt'a göre bütün mutlulukların kaynağının doğa olduğu gibi, bütün sorunların çözümünün de doğada aranması gerekmektedir.

,
जल,

(Pañt, 1958, 135).

Vatan

Vatanım
Köylerde yerleşik.
Rengârenk tarlalara ayrılr Şyâmal
Şalı, rengârenk toprak ile örtülü,
Ganj ve Yamuna'da yanar gözyaşları,
Kil heykel
Mutsuz.

Bu eserinde Pañt'ın anavatanına olan sevgisi ve bu sevgiyi şiirleri yoluyla yansıtmadaki ustalığı açık bir şekilde görülmektedir. Ayrıca şair, o dönemde vatanının içinde bulunduğu durumu da kelimeleri ve terimleri ustaca kullanarak yansıtmaktadır. O, Hindistan'ın, çoğunlukla insanların tarıma bağlı olduğu ve "annenin-doğanın" yaşadığı asıl yer olan, köyler diyarı olduğunu belirtmektedir. Burada doğa, rengârenk olan ve çeşit çeşit ürün sunarak insanların doyuran, besleyen ve sarıp sarmalayan bir anne olarak betimlenir. Tarım alanlarının esmerleşmiş, toprak ananın giyindiği elbisenin ise renksiz ve tozlu bir hâl aldığını belirtmektedir. Şair, bu ifadeleriyle, o dönemde var olan İngiliz sömürgesi altındaki vatanın hâlini betimlemektedir. Hindistan için gerek kutsal gerek tarımsal açıdan çok büyük öneme sahip olan Ganj ve Yamunâ nehirlerinin sularının bile gözyaşlarıyla dolduğunu ve çocuklarının gözyaşlarını gören doğa ananın mutsuz olduğunu belirtmektedir.

Modern Mîrā Bāi olarak adlandırılan Mahādevi Vermā (1907-1987) şairliğinin yanı sıra eğitimci kimliğiyle de tanınmıştır. 1907 yılında Uttar Pradeş eyaletine bağlı Farrūkhābād kentinde doğan Vermā, ilk eğitimine Indore Misyoner Okulunda başlamış, sonra Sanskrit, İngilizce, müzik ve resim sanatı üzerine evde eğitim almıştır. Sonrasında, Allāhābād'da Crosthwaite College'e kabul edilmiş ve burada başarılı bir eğitim hayatı sonunda birinci olarak mezun olmuştur. Daha sonra 1925 yılında üniversite yeterlilik sınavını başarıyla geçmiş ve üniversiteye kabul edilmiştir. Vermā henüz yedi yaşındayken şiir yazmaya başlamış ve on sekiz yaşına geldiğinde herkesçe tanınan bir şair olmuştur. Eserlerinde hâkim olan duygu pesimizmdir. 1932 yılında Prayāg Üniversitesinde Sanskrit bölümünde yüksek lisansını tamamlamıştır. "Śrin̄khalā Kī Kaḍiyān" adlı eseri, Hintli kadınların üzücü durumlarının nedenini ve onların sorunlarına dair getirdiği çözümlerin yer aldığı, en iyi koleksiyonlarından biri olarak kabul edilir³.

Öte yandan Vermā, Buddhizm'den etkilenmiştir ve yüksek lisans aşamasında Buddhizm üzerine yazılmış olan Pāli ve Prakrit yazınları incelemiştir. O, Buddha'nın "Orta Yol" adını verdiği felsefeden ilham almıştır: Buddha'nın, kişinin tamamen dünyevi zevklere dalması ile tamamen bu zevklerden el etek çekerek çileci hayatı sürmesi arasındaki orta yolu bularak buna göre yaşaması gerektiği düşüncesinden etkilenmiştir. Bu felsefeye göre kişiyi gerçek mutluluğa ve aydınlanmaya götürecek olan yol bu dengenin sağlandığı orta yoldur. Bu felsefeyi anlamanın en iyi yolu, kişinin kendi deneyimlerinden yararlanarak akıl yürütmektir.

³ <https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/amazing-facts-about-mahadevi-varma-1524820737-1> ET: 12.10.2019.

Öte yandan Mahātmā Gāndhī'den etkilenen Vermā, Hindistan'ın İngiliz yönetimine karşı verdiği özgürlük mücadelesine yazdığı eserlerle destek vermiştir. Hint edebiyatında çok özel bir yere sahip olan çalışmaları ile hayatı boyunca birçok ödüle layık görülen şair ayrıca önemli kurumlarda görev almıştır. İlk ödülünü 1956 yılında Padma Bhūshaṅ adlı ödülle almaya hak kazanmıştır. Sonra, 1979 yılında Sāhity Akādemi'ye ilk kadın üye olarak kabul edilmiştir. En ünlü eseri olan şiir derlemesi *Yāmā* ile 1982 yılında Cnanpith Ödülüne layık görülmüştür. 1988 yılında ise Hindistan Hükümeti tarafından verilen Hindistan'ın en yüksek ikinci sivil ödülü olan Padma Vibhushan adlı ödüle layık görülmüştür⁴. Vermā'nın, şiir dışında drama, çeviri ve eleştiri tarzında birbirinden önemli çalışmaları bulunmaktadır.

Vermā, eserlerinde kullandığı aşk ve hüznün tasvirleriyle ünlüdür. "*Lamba (veya mum) ile Pervoane Böceği*" metaforunu kullanarak aşkı betimler. Bununla birlikte eserlerinde kullandığı özlem hissi ebedi ve manevi aşkı ifade eder. Aşağıda Vermā'nın "*Main Nīr Bhārī Dukh Kī Badlī*" adlı eserinden yapılan alıntılar yer almaktadır. Bu eseri, Vermā'nın karamsar tarzını çok açık bir şekilde yansıması açısından önemlidir.

.....!
.....
.....
.....,
.....! (Vermā, 1975, 49).

Ben Bir Hüzün Bulutuyum

İçimde yanan bu ateşle
Ben acı çekerken dünya güldü
Lambanın ateşinde yanarken
Gözkapaklarımda sızı var!

Vermā, burada kendini gözyaşlarıyla dolu bir bulut olarak tanımlamayıp dünyanın çektiği acıları ve ıstırapları felsefi bir yolla betimlemeye çalışmaktadır. Bir yandan bulutların içlerinde şimşekler çakarırken acıdan gülediklerini ancak diğer yandan yağmur yağdırarak dünyaya bereket getirdiğini ve bu sayede dünyanın mutlu olduğunu belirtiyor. Bu şiirinde de görüldüğü gibi Vermā'nın tarzı daima iki yönlü olmuştur: Ruhunda hissettiği ıstırapları felsefi bir yolla tarif ederken kullandığı doğa betimlemeleri eşsizdir. Bulutların, kendi içlerinde yanarken dışarıdan bakıldığında sessizce yağmur yağdırdığını ve dünyanın, bütün dünyanın bu sessizliği ve bereketi yüzüne bir gülümseme olarak takındığını belirtiyor. Kıvılcıklar ve şimşekler, gizli su damlalarının düşmeye istekli olduğu lambalara benzer. Benzer şekilde ayrılık bağlamında, göz kapakları gözlerden düşmeye hazır gözyaşlarını gizleyerek acı ya da umut ateşi olabilmektedir.

..... नभ
न
.....,
.....
कल , आज ! (Vermā, 1975, 50).

Geniş gökyüzünün hiçbir köşesi
Hiçbir zaman bana ait olmayacak
Giriş sadece bu kadar ve bu işte benim tüm hikâyem-
Dün var oldum, bugün yok oluyorum!

Yukarıda yer verilen *Ben Bir Hüzün Bulutuyum* adlı şiirin devamında yer alan bu dizelerde Vermā, yaşamın ebedi gerçekliğini dikkate alarak bu geniş gökyüzünde, tüm dünyada kendisine ait bir köşenin bile olmadığını ifade eder. Bir zamanlar var olduğunu, yağmurlarıyla dünyayı mutlu kıldığını ancak bu yüzden kendi sonunun geldiğini vurgular.

SONUÇ

Çhāyāvād akımı döneminde (1918-1938), gerek ülkenin gerekse de vatandaşlarının içinde bulunduğu durum Hindistan açısından pek de iç açıcı değildi. Tarihi boyunca birçok kez işgale uğrayan Hindistan'da 1858'de başlayan İngiliz yönetimi 1947'ye kadar sürmüştür. Çhāyāvād akımı, ortaya çıktığı dönemlerde milli bilincin güçlenmesine büyük katkı sağlamıştır. Kendinden önce gelen ve Avrupa Klasisizm akımı ile benzer özellikler gösteren, kuralcı ve duygulardan uzak Dvivedī akımından tamamen farklı olan Çhāyāvād akımı duygulara hitap etmektedir. Bu akımın felsefesi, şiirin her şeyden önce

⁴ Hindistan'da verilen sivil ödüller sırasıyla şöyledir: 1. Bhārat Ratna; 2. Padma Vibhūshaṅ; 3. Padma Bhūshaṅ; 4. Padma Śrī. 1954 yılından itibaren verilmeye başlanan bu ödülleri Hindistan Devlet Başkanı tarafından Hindistan Cumhuriyet Gününde (26 Ocak) verilmektedir. Bu ödüller, Bilim, Sanat, Edebiyat, Kamu Hizmetleri, Spor gibi birbirinden farklı alanlarda din, dil, cinsiyet veya sosyal statü ayrımı yapılmaksızın verilmektedir.

duygularla ele alınması ve şairin bu duyguları mümkün olduğu kadar içtenlikle ifade etmesi için çaba göstermesi gerektiğidir. Söz sanatlarını çok güzel bir şekilde kullanarak, serbest nazım tarzıyla yazılan eserler Çhâyāvād akımı ve Hint romantizminin tüm inceliklerini yansıtmaktadır. Çhâyāvād dönemi şairleri ve yazarları kuralcılıktan ziyade anlama ve duygulara önem vermektedirler. Sadece aşk değil doğa, kadınların toplum içindeki durumu, ülkenin sosyal ve ekonomik durumu, insan ruhunun çektiği ıstıraplar gibi birçok konu bu dönem şairleri ve yazarları tarafından ele alınmıştır. Modern Hindî dili ve edebiyatına büyük katkıları olan bu dönem şairleri ve yazarları için dilbilgisi ve kuralcılığın yerine eserlerin okunurken bıraktığı müzikal etki ve duyguları yansıtmadaki maharet önemlidir.

Klasisizmin aksine duygulara ve hayal gücüne önem veren Çhâyāvād akımının şairleri ve yazarları arasında dört isim öne çıkmaktadır. Bunlar; Cayşaᅅkar Prasād, Sūryakāᅅt Tripāᅅᅅhī 'Nirālā', Sumitrānaᅅdan Paᅅt ve Mahādevi Vermā'dır. Cayşaᅅkar Prasād, aşkı ve ulusal duyguları çok iyi bir şekilde ifade etmektedir. Yukarıda yer verilen "Himāᅅri Tuᅅᅅ ᅅring Se" adlı eserinde açıkça görüldüğü gibi ulusal özgürlüğe çağrı yapmaktadır. Hint şiirine serbest şiir ölçüsünü getiren kişi olarak gösterilen Nirālā edebiyat ve felsefeyi çok iyi bir şekilde bir arada kullanmıştır. Nirālā ile birlikte Hindî şiiri serbest ve kafiyesiz şiir ile tanışmıştır. Sumitrānaᅅdan Paᅅt, ilerici, sosyalist ve hümanist şiirleriyle bilinmektedir. Mahādevi Vermā ise bir mistisizm şairidir. Ona "Adhunik Mirā" da (Modern Mirā Bāi) denmektedir. Vermā, eserlerinde ağırlıklı olarak ayrılık ve acı çekme gibi ruh halinin karamsar yanlarını ele almıştır. Bu dört edebiyatçıdan başka Çhâyāvād akımından ilham almış ancak çalışma alanları farklı olan şairler ve yazarlar da vardır. Örnek vermek gerekirse; Mākhanlāl Çaturvedī, Bālkrishᅅa ᅅarmā 'Navīn' ve Rāmdhārī Singh 'Dinkar' bunlardan sadece birkaçıdır. Bu üç edebiyatçı da eserlerinde milli duygulara ağırlık vermişlerdir.

Çhâyāvād akımı, Hindistan'ın, İngiliz sömürsünden kurtulması adına çok önemli bir yere sahipken, edebi açıdan ise Romantizm akımına benzemesi, şiir başta olmak üzere tüm edebiyat türlerine olan katkısı açısından son derece önemlidir. Bu dönem şairleri ve yazarları, Hindistan'ın, İngiliz sömürsüne karşı özgürlük mücadelesini çok iyi bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu dönem eserleri, halkta bağımsızlık bilincini güçlendirmek adına önemli rol oynamışlardır. Bunun yanı sıra, bu eserler, halkın içinde bulunduğu maddi ve manevi koşulları çok iyi bir şekilde yansıtmaktadırlar. Kadınların yaşam mücadelesi, aşk, doğa, sevgi, hüznün, ıstırap gibi konular da bu dönem şairleri ve yazarları tarafından ustalıkla ele alınmıştır. Kısaca bu dönemi şöyle birkaç cümleyle özetleyecek olursak: Kuralcılığın ve katı ahlak yasalarının yerini hümanizm düşüncesi almıştır. Siyasi alanda ise bağımsızlık ve özgürlük duyguları ile dünya barışı ilkesi benimsenmiştir.

KAYNAKÇA

- Çaturvedī, M.; Tiwari, B.N. (1983). *A Practical Hindî-English Dictionary*. Delhi: National Publishing House.
- Çaturvedī, Rāmsvarūp (2003). *Hindî Kāvya Saᅅvednā Kā Vikāᅅ*. Delhi: Lokbharti Prakāᅅan.
- Garg, Ganga Ram (1986). *An Encyclopedia of World Hindî Literature*. Delhi: Concept Publishing Company.
- George, Karimpumannil Mathai (Ed.), (1992). *Modern Hindî Literature: An Anthology, Volume I, Surveys and Poems*. Delhi: Sahitya Akademi.
- Nagendra-Hardayāl (2018). *Hindî Sāhity Kā İtiᅅās*. Delhi: Mayur Books.
- Paᅅt, Sumitrānaᅅdan (1958). *Raᅅmibaᅅdh*. Delhi: Prem Pres.
- (2005). *Pallav* (5. Baskı). Delhi: Prem Pres.
- Prasād, Cayşaᅅkar (2004). *Pratinidhi Kavitaᅅn* (2. Baskı). Delhi: Rāckamal Prakāᅅan.
- (2012). *Kāmāyāni*. Delhi: Vāᅅi Prakāᅅan.
- Singh, Nāmvar (2015). *Çhāyāvād* (16. Baskı). Delhi: Rāatackamal Prakāᅅan.
- ᅅaᅅkar, Vivek (2018). *Hindî Sāhitya* (5. Baskı). Rācasthān: Rācasthān Hindî Granth Acādemī.
- ᅅukla, Āçārya Rāmçandra (2016). *Hindî Sāhity Kā Vikāᅅ*. Delhi: Viᅅvabhārti Prakāᅅan.
- (2018). *Hindî Sāhity Kā İtiᅅās*. Delhi: Prabhāt Prakāᅅan.
- Tripāᅅᅅhī Nirālā, Sūryakāᅅt (1975). *Aprā* (11. Baskı). Allahabad: Liᅅar Pres.
- (1986). *Anāmikā* (7. Baskı). Allahabad: Liᅅar Pres.
- Tripāᅅᅅhī, Viᅅvanāᅅh (2007). *Hindî Sāhitya Kā Saral İtiᅅās*. Hyderabad: Orient BlackSwan Publication.
- Vermā, Mahādevi (1975). *Sāndhya Gīt* (6. Baskı). Allahabad: Liᅅar Pres.
- <https://www.jagranjosh.com/general-knowledge/amazing-facts-about-Mahādevi-Vermā-1524820737-1> ET: 12.08.2019.